

8.2.2017

ARVAMUS

Esitaja: tööhõive- ja sotsiaalkomisjon

Saaja: õiguskomisjon

ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb teatavate autoriõiguse või sellega kaasnevate õigustega kaitstud teoste või muu materjali kättesaadavas vormis koopiaste piiriülest vahetamist liidu ja kolmandate riikide vahel pimedate, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikute huvides
(COM(2016)0595 – C8-0380/2016 – 2016/0279(COD))

Arvamuse koostaja: Helga Stevens

PA_Legam

LÜHISELGITUS

Marrakechi lepingu (mis käsitleb avaldatud teoste juurdepääsu lihtsustamist nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikutele) (edaspidi „Marrakechi leping“) läbirääkimisi peeti eeldusel, et Marrakechi leping on segaleping – mõned arutluse all olnud küsimused kuuluvad ELi pädevusse ja mõned liikmesriikide pädevusse. Viisteist liikmesriiki on juba Marrakechi lepingule alla kirjutanud.

Seda loetakse ajalooliseks lepinguks, kuna see on esimene autoriõiguse erandeid käsitlev leping ja sisaldab ka inimõiguste aspekti. Arvamuse projekti koostaja on pühendunud nägemispuudega isikute juurdepääsu parandamisele autoriõigusega kaitstud töödele. Nägemispuudega inimesed üle maailma saavad raamatutele parema juurdepääsu, kuna paljud organisatsioonid saavad saata teoste koopiaid teistesse riikidesse.

Arvamuse projekti koostaja konsulteeris puuetega inimeste organisatsioonide ja huvirühmadega ning leiab, et komisjoni ettepanekusse suhtutakse soosivalt. Teksti tehtud muudatused piirduvad tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni pädevusega ja sellega, et tagada sõnastuse vastavus ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonile ning Marrakechi lepingule.

MUUDATUSETTEPANEKUD

Tööhõive- ja sotsiaalkomisjon palub vastutaval õiguskomisjonil võtta arvesse järgmisi muudatusettepanekuid:

Muudatusettepanek 1

Ettepanek võtta vastu määrus

Volitus 1

Komisjoni ettepanek

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle *artiklit* 207,

Muudatusettepanek

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle *artikleid 19 ja 207*,

Selgitus

Euroopa Kohus leidis 8. septembril 2016 esitatud arvamuse nr 3/15 punktis 113, et kohaldatakse artikleid 19 ja 207.

Muudatusettepanek 2

Ettepanek võtta vastu määrus

Volitus 1 b (uus)

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu protokoll nr 2 subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise kohta,

Muudatusettepanek 3

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 1

Komisjoni ettepanek

(1) Pimedad ja nägemispuude või muu trükikirja lugemise puudega inimesed puutuvad raamatutele ja muudele trükistele juurdepääsul siiani kokku paljude takistustega. Vajadust suurendada sellistele isikutele kättesaadavas vormis teoste ja muu kaitstud materjali hulka ning tõhustada nende teoste ja muu kaitstud materjali ringlemist ja levitamist on tunnustatud rahvusvahelisel tasandil. Marrakechi leping, mis käsitleb avaldatud teoste juurdepääsu lihtsustamist nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikutele („Marrakechi leping“) kirjutati liidu nimel alla 30. aprillil 2014¹². Lepingu kohaselt tuleb lepinguosalistel näha autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste omajate ainuõiguste suhtes ette erandid või piirangud, mis käsitlevad teatavate teoste või muu materjali kättesaadavas vormis valmistamist ja levitamist ning selliste kättesaadavas vormis koopiade piiriülest vahetamist. Marrakechi lepingu alusel soodustatud isikud on inimesed, kes on pimedad või kellel on nägemis-, taju- või lugemispuue, sealhulgas düsleksia, mis takistab neid trükiseid lugemast samamoodi kui isikud, kellel sellist puuet ei ole, või kes ei ole füüsilise puude tõttu suutelised raamatut hoidma või käsitsema või silmi lugemiseks vajalikul määral

Muudatusettepanek

(1) Pimedad ja nägemispuude või muu trükikirja lugemise puudega inimesed puutuvad raamatutele ja muudele trükistele juurdepääsul siiani kokku paljude takistustega. Vajadust suurendada sellistele isikutele kättesaadavas vormis teoste ja muu kaitstud materjali hulka ning tõhustada nende teoste ja muu kaitstud materjali ringlemist ja levitamist on tunnustatud rahvusvahelisel tasandil. Marrakechi leping, mis käsitleb avaldatud teoste juurdepääsu lihtsustamist nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikutele („Marrakechi leping“), kirjutati liidu nimel alla 30. aprillil 2014 ja ***Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsioon oli selle juba vastu võtnud 2013. aastal***¹². Lepingu kohaselt tuleb lepinguosalistel näha autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste omajate ainuõiguste suhtes ette erandid või piirangud, mis käsitlevad teatavate teoste või muu materjali kättesaadavas vormis valmistamist ja levitamist ning selliste kättesaadavas vormis koopiade piiriülest vahetamist. Marrakechi lepingu alusel soodustatud isikud on inimesed, kes on pimedad või kellel on nägemis-, taju- või lugemispuue, sealhulgas düsleksia, mis takistab neid trükiseid lugemast samamoodi kui isikud, kellel sellist puuet ei ole, või kes ei ole füüsilise puude tõttu suutelised raamatut hoidma või käsitsema

fookustama või liigutama.

või silmi lugemiseks vajalikul määral fookustama või liigutama.

¹²Nõukogu 14. aprilli 2014. aasta otsus, mis käsitleb Marrakechi lepingu (avaldatud teostele juurdepääsu lihtsustamise kohta nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikutele) Euroopa Liidu nimel allkirjastamist (ELT L 115, 17.4.2014, lk 1).

¹² Nõukogu 14. aprilli 2014. aasta otsus, mis käsitleb Marrakechi lepingu (avaldatud teostele juurdepääsu lihtsustamise kohta nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikutele) Euroopa Liidu nimel allkirjastamist (ELT L 115, 17.4.2014, lk 1).

Muudatusettepanek 4

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 2

Komisjoni ettepanek

(2) Direktiivi [...] eesmärk on rakendada ühtlustatud viisil liidule Marrakechi lepingust tulenevaid kohustusi, et suurendada lepingu alusel soodustatud isikute jaoks juurdepääsu kättesaadavas vormis koopiatele ja edendada nende koopiate ringlust siseturul. Direktiivis on liikmesriikidele ette nähtud kohustus kehtestada erand teatavatest õiguste omajate õigustest, mida on liidu õigusaktidega ühtlustatud. Määruse eesmärk on rakendada lepingu alusel soodustatud isikute huvides Marrakechi lepinguga sätestatud kohustusi seoses kättesaadavas vormis koopiate ekspordi ja impordiga liidu ja Marrakechi lepingu osalisest kolmandate riikide vahel ning kehtestada sellise ekspordi ja impordi tingimused. Selliseid meetmeid võib võtta üksnes liidu tasandil, kuna teoste ja muu materjali kättesaadavas vormis koopiate vahetamine on seotud intellektuaalomandi kaubandusaspektidega. Määrus on ainus asjakohane õigusakt.

Muudatusettepanek

(2) Direktiivi [...] eesmärk on rakendada ühtlustatud viisil liidule Marrakechi lepingust tulenevaid kohustusi, et suurendada lepingu alusel soodustatud isikute jaoks juurdepääsu kättesaadavas vormis koopiatele ***kõikides liidu liikmesriikides*** ja edendada nende koopiate ringlust siseturul. Direktiivis on liikmesriikidele ette nähtud kohustus kehtestada erand teatavatest õiguste omajate õigustest, mida on liidu õigusaktidega ühtlustatud. Määruse eesmärk on rakendada lepingu alusel soodustatud isikute huvides Marrakechi lepinguga sätestatud kohustusi seoses kättesaadavas vormis koopiate ekspordi ja impordiga liidu ja Marrakechi lepingu osalisest kolmandate riikide vahel ning kehtestada sellise ekspordi ja impordi tingimused. Selliseid meetmeid võib võtta üksnes liidu tasandil, kuna teoste ja muu materjali kättesaadavas vormis koopiate vahetamine on seotud intellektuaalomandi kaubandusaspektidega. Määrus on ***seega*** ainus asjakohane õigusakt.

Muudatusettepanek 5

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 3

Komisjoni ettepanek

(3) Määrusega tuleks tagada, et raamatute, ajakirjade, ajalehtede ja muude trükiste ning nootide ja muu materjali kättesaadavas vormis koopiaid, mis on valmistatud ükskõik millises liikmesriigis direktiivi [...] kohaselt vastu võetud siseriiklike õigusnormide alusel, on võimalik eksportida Marrakechi lepingu osalisest kolmandasse riiki. Kättesaadavate vormide hulka kuuluvad näiteks raamatud, mis on rahvusvahelises pimedate kirjas või suures kirjas, kohandatud e-raamatud, audioraamatud ja raadioprogrammid. Kättesaadavas vormis koopiaid peaks kolmandas riigis asuvatele trükikirja lugemise puudega inimestele või volitatud üksustele levitama, edastama või kättesaadavaks tegema ainult liidus asuvad volitatud üksused mittetulunduslikul alusel.

Muudatusettepanek

(3) Määrusega tuleks tagada, et raamatute, *e-raamatute*, ajakirjade, ajalehtede ja muude trükiste ning nootide ja muu materjali kättesaadavas vormis koopiaid, mis on valmistatud ükskõik millises liikmesriigis direktiivi [...] kohaselt vastu võetud siseriiklike õigusnormide alusel, on võimalik eksportida Marrakechi lepingu osalisest kolmandasse riiki. Kättesaadavate vormide hulka kuuluvad näiteks raamatud, mis on rahvusvahelises pimedate kirjas või suures kirjas, kohandatud e-raamatud, audioraamatud ja raadioprogrammid. Kättesaadavas vormis koopiaid peaks kolmandas riigis asuvatele trükikirja lugemise puudega inimestele või volitatud üksustele levitama, edastama või kättesaadavaks tegema ainult liidus asuvad volitatud üksused mittetulunduslikul alusel.

Muudatusettepanek 6

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 4 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(4 a) Käesolev määrus peaks tagama, et lepingupooled annavad kooskõlas Marrakechi lepingu artikliga 9 rahalisi ja inimressursse, et lihtsustada rahvusvahelist koostööd volitatud üksuste vahel, kättesaadavas vormis koopiate piisavat kättesaadavust ja nende koopiate piiriülest vahetamist.

Muudatusettepanek 7

Ettepanek võtta vastu määrus

Põhjendus 5 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(5 a) Valitsuse suunised või parimad tavad, mis käsitlevad kättesaadavas vormis koopiate andmist soodustatud isikutele Marrakechi lepingu tingimuste kohaselt, tuleks välja töötada, konsulteerides volitatud üksuste esindajate rühmadega, näiteks raamatukogude ühenduste ja konsortsiumitega, samuti teiste kättesaadavas vormis koopiaid valmistavate volitatud üksustega ning kasutajatega, kodanikuühiskonna osalejate ja õiguste omajatega.

Muudatusettepanek 8

**Ettepanek võtta vastu direktiiv
Põhjendus 7**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(7) ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga, mille osaline EL on, tagatakse puudega inimestele õigus saada teabele juurdepääs ning osaleda kultuuri-, majandus- ja ühiskonnaelus teistega võrdsetel alustel. ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni kohaselt tuleb konventsiooniosalistel võtta kooskõlas rahvusvahelise õigusega kõik asjakohased meetmed, tagamaks, et intellektuaalomandi õigusi kaitsvad õigusaktid ei takista ebamõistlikult või diskrimineerivalt puuetega inimeste juurdepääsu kultuurimaterjalidele.

(7) ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga, mille osaline EL on **alates 21. jaanuarist 2011 ja mis on liidu liikmesriikidele siduv**, tagatakse puudega inimestele õigus saada teabele **ja sidele** juurdepääs ning **õigus** osaleda kultuuri-, majandus-, **poliitilises, töö-** ja ühiskonnaelus teistega võrdsetel alustel. ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni kohaselt tuleb konventsiooniosalistel võtta kooskõlas rahvusvahelise õigusega kõik asjakohased meetmed, tagamaks, et intellektuaalomandi õigusi kaitsvad õigusaktid ei takista ebamõistlikult või diskrimineerivalt puuetega inimeste juurdepääsu kultuurimaterjalidele.

Muudatusettepanek 9

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 2 – lõik 1 – punkt 1

Komisjoni ettepanek

(1) „teos või muu materjal“ – raamatu, ajakirja, ajalehe või muu trükise kujul olev teos, sealhulgas noodid, ning selle teosega seotud illustratsioonid mis tahes andmekandjal, kaasa arvatud helikandjal, nagu heliraamatud, mis on kaitstud autoriõigusega või autoriõigusega kaasnevate õigustega ja on avaldatud või muul viisil seaduslikul viisil üldsusele kättesaadavaks tehtud;

Muudatusettepanek

(1) „teos või muu materjal“ – raamatu, **e-raamatu**, ajakirja, ajalehe või muu trükise kujul olev teos, sealhulgas noodid, ning selle teosega seotud illustratsioonid mis tahes andmekandjal, **internetis või väljaspool seda**, kaasa arvatud helikandjal, nagu heliraamatud, mis on kaitstud autoriõigusega või autoriõigusega kaasnevate õigustega ja on avaldatud või muul viisil seaduslikul viisil üldsusele kättesaadavaks tehtud;

Muudatusettepanek 10

Ettepanek võtta vastu direktiiv

Artikkel 2 – lõik 1 – punkt 2 – alapunkt c

Komisjoni ettepanek

(c) isik, kellel on taju- või lugemispuue, sealhulgas düsleksia, ning kes seetõttu ei ole suuteline trükitud teoseid lugema sisuliselt samal tasemel nagu isik, kellel sellist häiret või puuet ei ole; või

Muudatusettepanek

(c) isik, kellel on taju- või lugemispuue, sealhulgas düsleksia **või mis tahes muu õpiraskus**, ning kes seetõttu ei ole suuteline trükitud teoseid lugema sisuliselt samal tasemel nagu isik, kellel sellist häiret või puuet ei ole; või

Muudatusettepanek 11

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 5 – lõige 1 – punkt d

Komisjoni ettepanek

(d) avaldab ja ajakohastab oma veebisaidil vajaduse korral teavet selle kohta, kuidas ta on punktides a–c kehtestatud kohustusi täitnud.

Muudatusettepanek

(d) avaldab ja ajakohastab oma veebisaidil **või muude veebipõhiste või veebiväliste kanalite kaudu** vajaduse korral teavet selle kohta, kuidas ta on punktides a–c kehtestatud kohustusi täitnud.

Muudatusettepanek 12

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 5 – lõige 1 – punkt d a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(d a) pakub taotluse korral antud materjalide kättesaadavuse tagamiseks tehnilist tuge.

Muudatusettepanek 13

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 5 – lõige 2 – sissejuhatav osa

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

2. Liikmesriigis asuv volitatud üksus, kes teeb artiklites 3 ja 4 osutatud toiminguid, esitab soodustatud isikule või õiguste omajale taotluse korral järgmise teabe:

2. Liikmesriigis asuv volitatud üksus, kes teeb artiklites 3 ja 4 osutatud toiminguid, esitab **kättesaadaval viisil** soodustatud isikule või õiguste omajale taotluse korral järgmise teabe:

Muudatusettepanek 14

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 5 – lõige 2 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

2 a. Liikmesriigid aitavad oma volitatud üksustel teha kättesaadavaks artiklites 3 ja 4 sätestatud tegevusi käsitlev teave, tehes seda volitatud üksuste vahelise teabevahetuse kaudu ning nende strateegiaid ja tavasid käsitleva teabe, sealhulgas kättesaadavas vormis koopiote piiriülest vahetust käsitleva teabe kättesaadaval viisil avalikustamise kaudu huvitatud isikutele ja avalikkusele.

Amendment 15

Ettepanek võtta vastu direktiiv Artikkel 7 – lõik 1

Komisjoni ettepanek

1. **Mitte varem kui** [viie aasta möödumisel kuupäevast, millest alates määrus kohaldamisele kuulub], viib komisjon läbi määruse hindamise ja esitab peamised järeldused Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, lisades vajaduse korral järeldustele ettepanekud määruse muutmiseks.

Muudatusettepanek

1. **Hiljemalt** [viie aasta möödumisel kuupäevast, millest alates määrus kohaldamisele kuulub] – **võttes samuti arvesse tehnoloogilisi arenguid seoses juurdepääsetavusega** – viib komisjon läbi määruse hindamise ja esitab peamised järeldused Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, lisades vajaduse korral järeldustele ettepanekud määruse muutmiseks. **Komisjoni aruandes võetakse arvesse asjaomaste kodanikuühiskonna toimijate, valitsusväliste organisatsioonide, sotsiaalpartnerite, sealhulgas puuetega inimeste organisatsioonide ja eakaid inimesi esindavate organisatsioonide seisukohti.**

**LISA: LOETELU ÜKSUSTEST VÕI ISIKUTEST,
KELLELT ARVAMUSE KOOSTAJA ON TEAVET SAANUD**

Järgnev loetelu on koostatud üksnes vabatahtlikkuse alusel ning selle eest vastutab ainuisikuliselt arvamuse koostaja. Arvamuse koostaja sai arvamuse projekti koostamisel teavet järgmistelt üksustelt või isikutelt:

Üksus ja/või isik
Euroopa Pimedate Liit (EBU)
Euroopa Puuetega Inimeste Foorum (EDF)

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

49	+
ALDE	Enrique Calvet Chambon, Martina Dlabajová, Marian Harkin, Robert Rochefort, Yana Toom, Renate Weber
EPP	Georges Bach, Heinz K. Becker, Dieter-Lebrecht Koch, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz., Jérôme Lavrilleux, Jeroen Lenaers, Veronica Lopez Fontagné, Thomas Mann, Elisabeth Morin-Chartier, Sofia Ribeiro, Claude Rolin, Anne Sander, Sven Schulze, Csaba Sogor, Romana Tomc
Green/EFA	Jean Lambert, Terry Reintke
S & D	Brando Benifei, Vilija Blinkevičiūtė, Ole Christensen, Agnes Jongerius, Jan Keller, Javi López, Edouard Martin, Georgi Pirinski, Evelyn Regner, Simon Sion, Jutta Steinruck, Marita Ulvskog, Flavio Zanonato
GUE/NGL	Lynn Boylan, Rina Ronja Kari, Patrick Le Hyaric, Paloma López Bermejo, João Pimenta Lopes
ECR	Arne Gericke, Czesław Hoc, Helga Stevens, Ulrike Trebesius, Jana Žitňanská?
EFDD	Laura Agea, Marco Valli
NI	Lampros Fountoulis

0	-

2	0
ENF	Joëlle Mélin, Dominique Martin

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu

NÕUANDVA KOMISJONI MENETLUS

Pealkiri	Teatavate autoriõiguse ja sellega kaasnevate õigustega kaitstud teoste ja muude objektide kättesaadaval kujul eksemplaride piiriline vahetamine liidu ja kolmandate riikide vahel pimedate, nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikute jaoks
Viited	COM(2016)0595 – C8-0380/2016 – 2016/0279(COD)
Vastutav komisjon istungil teada andmise kuupäev	JURI 6.10.2016
Arvamuse esitaja(d) istungil teada andmise kuupäev	EMPL 24.11.2016
Arvamuse koostaja nimetamise kuupäev	Helga Stevens 28.11.2016
Läbivaatamine parlamendikomisjonis	8.12.2016
Vastuvõtmise kuupäev	25.1.2017
Lõpphääletuse tulemus	+: 49 –: 0 0: 2
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Laura Agea, Brando Benifei, Vilija Blinkevičiūtė, Enrique Calvet Chambon, Ole Christensen, Martina Dlabajová, Lampros Fountoulis, Arne Gericke, Marian Harkin, Czesław Hoc, Agnes Jongerius, Rina Ronja Kari, Jan Keller, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Jean Lambert, Jérôme Lavrilleux, Patrick Le Hyaric, Jeroen Lenaers, Verónica Lope Fontagné, Javi López, Thomas Mann, Dominique Martin, Joëlle Mélin, Elisabeth Morin-Chartier, João Pimenta Lopes, Georgi Pirinski, Evelyn Regner, Terry Reintke, Sofia Ribeiro, Robert Rochefort, Claude Rolin, Anne Sander, Sven Schulze, Siôn Simon, Jutta Steinruck, Romana Tomc, Yana Toom, Ulrike Trebesius, Marita Ulvskog, Renate Weber, Jana Žitňanská
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Georges Bach, Heinz K. Becker, Lynn Boylan, Dieter-Lebrecht Koch, Paloma López Bermejo, Edouard Martin, Csaba Sógor, Helga Stevens, Flavio Zanonato
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 200 lg 2)	Marco Valli